

ur lógt niðan í tingið í ár.

– Ætlanin er, at Landsstjórnin framfærir skal verða myndugleikin fyri kommunulæknaskipanini, sigur kommunulæknin.

At Havnin er miðstaðar-øki, speglast eisini aftur í arbeiðinum hjá kommunulækninum.

Nógv fólk gongur í skúla í Havn, eins og nógv fólk á bygd arbeiða í Havn, og tey hava eisini brúk fyri lækninum av og á. Umframt tað koma nógvir sjúklingar av bygd í viðgerð á Landssjúkrahúsinum. Hesi verða útskrivað so skjótt sum til ber, til ætt og kenningar at taka sær av.

Úrslitið er ofta, at sjúklingar á bygd ikki hætta sær heimaftur beinanvegin, og tí verða tey verandi í Havn.

Steinur oman á byrðu

Hesir, eins og aðrir sjúklingar hava krav at fáa viðgerð, og tað er tí eisini uppgáva hjá kommunulækninum og heimasjúkrasysturum, at átaka sær hetta arbeiðið.

Kaj Kallsberg sigur, at tað er steinur oman á byrðu, at sjúklingar verða so skjótt útskrivaðir, og at primer heilsuskipanin ikki er útbýgt til hesa uppgávu.

– Vit hava ov nógvt at gera sum er. Harnæst er eingin samanbering møgulig við tað, at vit eisini eru ov fáir kommunulæknar, og tí ikki hava ógvuliga lítið yvirskot til yvirhøvur fylgja við gongdini, hóast fólk ikki ganga óneyðuga nógvt til lækna.

Í 1988 gjørd Kaj Kallsberg eina kanning, sum vísti, at 90 pst. av sjúklingum bert komu eina ferð til lækna. 1,7 pst. vóru innlögð og 0,4 pst. vóru send til am-

bulanta viðgerð, 3,4 pst. til röntgenkanningar og 4,3 pst. til serlæknar.

– Í dag fara 94 pst. fólk til kommunulækna, og bert 6 pst. fara víðari til serlækna og sjúkrahúsværkið.

Kanningar allastaðni, eisini í USA vísa, at jú fleiri fólk verða viðgjørd í primersektorinum, tess biligari verður samlaði kostnaðurin av heilsuverkinum, sigur Kaj Kallsberg, sum eisini ger vart við álvarsligu útliti- ni fyri, at eingir læknar út- bógva seg innan kommunu- læknaskipanina.

Teir yngri vilja ikki vera kommunulæknar

– Flestu kommunulæknar í Havn eru um 50 - 60 ára aldur. Um 10 ár eru flestu okkara farnir frá, men eingir læknar eru tøkir at taka yvir, tá vit gevast.

– Ein álvarsligur vansi er, at koma ikki fleiri kommunulæknar, verða fleiri sjúklingar vístir til sjúkrahúsværkið, sum tá skal brúka enn meira pening enn í dag.

Kommunulæknarnir kunnu eisini blokera heilsuverkið við ikki at vilja arbeiða, so nógvt sum vit gera nú. Vit royna eftir førirum at gera okkara arbeiði til lítar, men stóra at arbeiðs- strýtið førir til strongd, og vit kunnu ongantíð verða vissir í, at vit gera alt nóg væl, sigur Kaj Kallsberg og vísir til dømi, har sambandið millum sjúkrahús og primer heilsusektorin gerst meira tyngjandi enn hægst neyðugt.

Vánaligt samstarv við Landssjúkrahúsið

Hann greiðir frá sjúklingi, sum fekk skurðviðgerð, har ein lutur var settur inn í bein

ella mjódn.

– Sjúklingurin var av bygd, men hættaði sær ikki heimaftur, og fór tí til sonin í Havn at búgva. Tá sjúklingurin fekk ringa pínu, og tað tóktist sum var bruni komin í, valdi eg at leggja sjúklingin inn, fyri at fáa kannað, hvat var galið.

Jú, sjúklingurin var innlagdur ein dag, sendur til röntgenviðgerð, har yngsti læknin á deildini stóð fyri kanningini. Næsta dag varð sjúklingurin útskrivaður, hóast pínan ikki var batnað.

– Eg ringdi út á Lands- sjúkrahúsið fyri at vita, hvat læknarnir har vóru komnir til, men so var læknin ikki at hitta, ella eingin visti, hvar málið var o.s.fr.

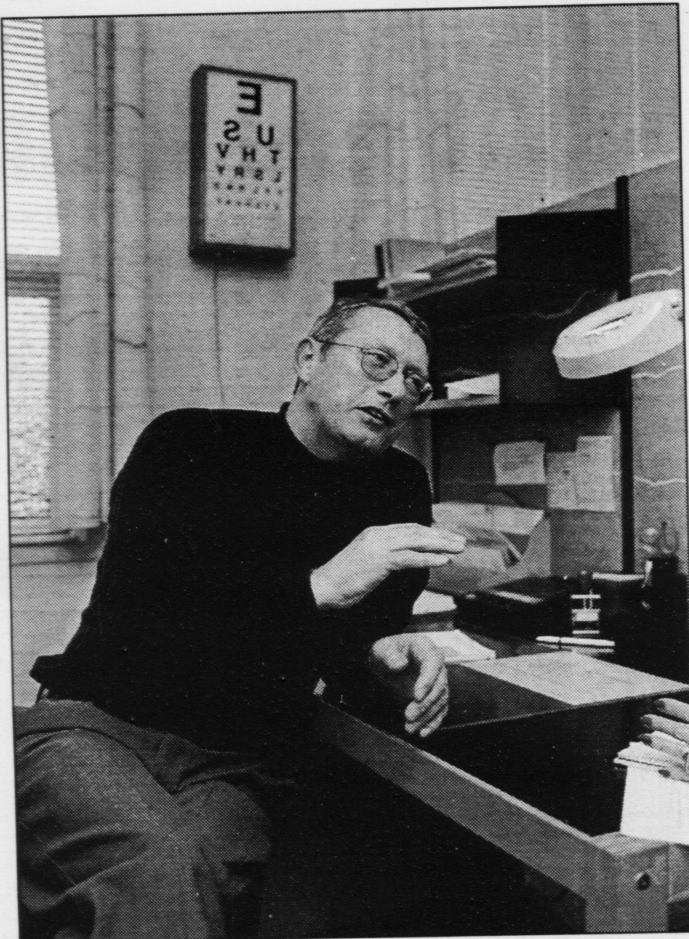
– Eg brúkti hópinn av tíð upp á, at fáa eina frágreiðing frá Landssjúkrahúsinum um, hvat feilt sjúklingin- um, sum hevði eins nógva pínu og áðrenn hann fór út á Landssjúkrahúsið.

– Ímyndað tær, hvussu nógvt fólk vóru rakt av bara hesum málinum: heima- sjúkrasystirin, familjan, sjúklingurin og læknin. Og hugsa tær, hvussu nógva strongd tað gav øllum þort- um, at ikki greið boð vóru send av Landssjúkrahúsin- um beinanvegin, sigur Kaj Kallsberg og leggur aftrat: og so var tað ikki sjúklingur, sum hann hevði ábyrgdina av.

Læknar merktr av strongd

– Gerast læknar kendsl- leysir av strongd?

– Jú, ívaleyrt er okkurt um tað, tá so nógvt er um at vera. Læknarnir á Landssjúkrahúsinum eru eisini strongdir og halda sum so, at teir vilja ikki hava røktar-

sjúklingar liggjandi á sjúkrahúsinum, sigur Kaj Kallsberg.

Hann heldur tað vera vón- leyst við hvørt, tí arbeiðs- trýstið er so stórt.

Hvønn dag skulu eini 30 fólk í telefonviðtali við kommunulæknan, umframt at eini 25 - 28 fólk koma til læknan, umframt bráðfein- gis viðtalan, sum eru fleiri hvønn dag.

– Vanliga verður mett, at um ein kommunulækni hevur 12 - 18 fólk, sum koma til viðtala, er nóg mikið fyri ein lækna.

Virka illa sosialt

– Hvør hjálpir lækninum, sum hjálpa øðrum, fyri at fóta sær í arbeiðinum?

– Vit kommunulæknar hittast einaferð um mánaðin, har vit skifta orð um ymisk mál, vit hava við at gera um dagarnar, men vit tosa sjáldan um okkara arbeiðs- trupulleikar.

– Tá tú hevur verið virkin kommunulækni í so nóg

ár, duga vit at arbeiða, og kenna flestu trupulleikarnar, vit koma fyri dagliga. Tað bótir um stöðuna, men er als ikki nóg mikið.

– Eisini læknar kunnu fáa sjúku, og tað hendir meir enn so eisini okkum. Eg havi verið sjúkur, orsakað av ov stórum arbeiðsstrýti.

– Tá fór eg eisini á skeið, sum snúði seg um at læra at arbeiða við trupulleikum, og at duga at bera seg undan.

Kommunulæknin heldur, at teir virka ikki so væl í sosiala lívinum. Læknin er móður av at tosa við fólk allan dagin, og hevur brúk fyri fríði aftaná arbeiðs- stíð.

– Tað liggur altíð ein ótti og lúrir, um vit nú hava gjørt tað rætta viðvíkjandi teimum sjúklingum, sum vit hava havt við at gera um dagin. Læknin tekur arbeiðið í huganum við sær heim, aftaná drúgvan arbeiðsdag.

Læknin tímir heldur ikki so væl út millum fólk í frítíðini, av tí at flest fólk vilja tosa við hann um sjúkur. Tað er ikki júst tað, ein hevur hug at tosa um, tá arbeiðsdagurin er av, sigur Kaj Kallsberg.

Syngur í kóri og spælir golf í frítíðini

Hann hevur tó fleiri ítriv at taka til, eitt nú spæla golf um veturin - um summarið dyrkar bóndin bóin - og hann svimur triggjar ferðir um vikuna, hevur bát og stóran urtagarð, eins og hann syngur í kóri.

Kaj Kallsberg ger vart við, at umstøðurnar hjá kommunulækninum ikki gera tað lættari at fáa yngri læknar at átaka sær hetta arbeiðið. Um

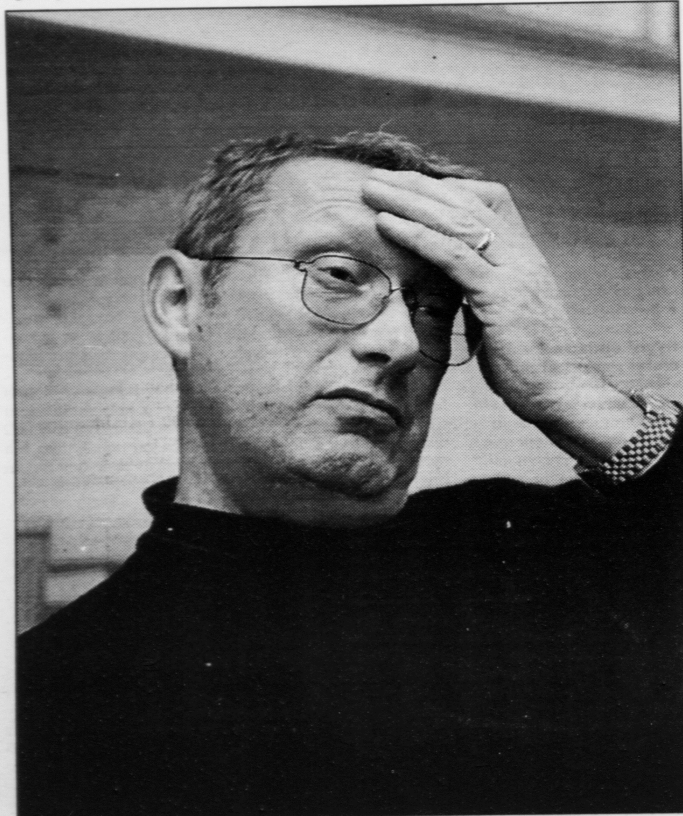
10 ár eru flestu kommunulæknar í Havn farnir frá, men bert ein lækni er í løtuni í hesi útbýgving

– Hvat heldur tú kundi verið gjørt øðrvísi og betur í kommunulæknaskipanini, í samstarvinum við sjúkrahúsværkið?

– Tað er fyrst og fremst neyðugt at seta fleiri kommunulæknar í Havn. Vit hava tí víst á, at trupulleikarnir kunnu loysast við at seta ein kommunulækna aftrat árliga, fimm tey komandi árini. Tað hevði bót um stöðuna.

– Veruleikin er, at vit hava alt ov nógvt at gera, og at vit eru niðrurindir komnir og klára ikki hetta arbeiðs- strýtið ikki meir, sigur Kaj Kallsberg og vísir á, at myndugleik- arnir mugu skilja, at málið er álvarsligt, og at áheitanin hjá Kommunulæknafelag- num er tekin um tórvín, og er tað mótsætt av at taka arbeiði frá hvørjum øðrum.

– Vóru arbeiðsumstøðurnar ikki so tyngjandi hjá okkum, og arbeiðsstrýtið ikki ov stórt, hevði eingin kommunulækni góðtikið, at fleiri stórv vóru sett í Tórshavnar Kommununi, sigur Kaj Kallsberg.

Kaj Kallsberg, formaður í Kommunulæknafelagnum:

– Myndugleikarnir mugu skilja, at málið er álvarsligt, og at áheitanin hjá Kommunulækna- felagnum er tekin um tórvín, og at hetta er tað mótsætt av at taka arbeiði frá hvørjum øðrum.